

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การประกอบอาชีพมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์หลายด้านด้วยกัน เพราะอาชีพเป็นแหล่งที่มาของรายได้ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีพ อาชีพของบุคคลมีส่วนเกี่ยวข้องกับสังคม เนื่องจากบุคคลในสังคมได้มีการติดต่อกัน เกิดความรู้รักและคุ้นเคยกันจากการประกอบอาชีพมากกว่าด้วยเหตุผลด้านอื่น การประกอบอาชีพทำให้บุคคลเห็นคุณค่าและศักดิ์ศรีของตนเอง ทำให้เกิดความภูมิใจในตนเอง เกิดความสูญเสียความสมบูรณ์ในชีวิต การประกอบอาชีพจึงเป็นการตอบสนองความต้องการทั้งทางด้านร่างกาย สังคม และจิตใจของบุคคล

การที่จะเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับบุคลิกภาพ ความสนใจ ความถนัด และค่านิยม เพื่อให้เกิดความสูญเสียในการทำงานและความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ และไม่ใช่ว่าจะเป็นสิ่งที่จะกระทำได้ง่าย จากผลการวิจัยหลายโครงการได้แสดงให้เห็นว่านิสิตนักศึกษามีความต้องการข้อมูลด้านอาชีพในแง่มุมต่าง ๆ มาก ต้องการความช่วยเหลือในการเลือกอาชีพ การวางแผนเพื่อการประกอบอาชีพ ตลอดจนการช่วยให้มีงานทำเมื่อสำเร็จการศึกษา (สำเนาวิ ขจรศิลป์ 2530: 1) และจากการที่ประเทศไทยยังประสบปัญหาการว่างงานของคนในประเทศเป็นอย่างมาก ดังที่สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2531: 27) ได้รายงานผลการสำรวจการทำงานและการว่างงานของกำลังคนระดับกลางและระดับสูงว่า จำนวนประชากรที่ว่างงานในประเทศจนถึงวันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2531 พบว่า การว่างงานของคนในประเทศมีจำนวนถึง 1,632,400 คน ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาที่ใหญ่และนับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งถ้ามองถึงจำนวนตัวเลขที่บัณฑิตและผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับในแต่ละปีที่ยังว่างงานหรือไม่มีงานทำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาพบว่า มีจำนวนการว่างงานจนถึงวันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2531 เช่นเดียวกันถึง 87,700 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2531: 27) สิ่งที่น่าวิตกอย่างยิ่งที่เยาวชนเหล่านี้กำลังจะเป็นผู้ที่ไม่มียานาคต เพราะได้สูญเสียความหวังไปโดยสิ้นเชิง และนอกจากนี้การว่างงานย่อมก่อให้เกิดผลเสียหายต่อประเทศอย่างแน่นอน รัฐบาลได้ตระหนักถึงปัญหานี้และได้พยายามหาทางช่วยเหลือบุคคลที่สำเร็จการศึกษาได้มีงานทำ สามารถประกอบอาชีพ

ได้ตรงตามความสามารถของตนเองมากที่สุด โดยที่คณะกรรมการได้มีมติให้กระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัย เร่งดำเนินการแนะแนวอาชีพแก่เยาวชน เพื่อป้องกันและขจัดปัญหาการว่างงานให้น้อยลง (ลัทธิ ลัทธิวรรณะอักษร 2526: 1-3) ทั้งนี้เพื่อช่วยเหลือนักเรียน นิสิต นักศึกษาที่กำลังจะสำเร็จการศึกษาให้เข้าใจ และมีแนวทางการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความสามารถ ความถนัดของตนเอง ตลอดจนสามารถเลือกประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

ในปัจจุบันการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษามีปัญหาต่าง ๆ มากมายทั้งในด้านการบริหารงาน คือ ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องยังไม่เห็นความสำคัญเท่าที่ควร จำนวนบุคลากรแนะแนวอาชีพยังมีน้อยเกินไป ประเภทการให้บริการต่าง ๆ เช่น บริการสนเทศยังขาดข้อมูล ขาดแบบทดสอบด้านต่าง ๆ ที่ดีที่จะช่วยให้บุคคลรู้จักและเข้าใจงานด้วยตนเองอย่างสมบูรณ์ การจัดห้องสมุดอาชีพและการบริการจัดหางานยังขาดข้อมูล และการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากปัญหาเหล่านี้แล้ว ยังมีปัญหาที่มาจากค่านิยมของสังคมที่ยังนิยมให้บุตรหลานของตนเรียนให้สูงที่สุดโดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสมกับบุคลิกภาพ ความสามารถ และความต้องการของแต่ละบุคคล รวมทั้งแนวโน้มของตลาดแรงงาน ซึ่งทำให้เกิดปัญหาการว่างงานตามมาภายหลัง และยังมีปัญหาเกี่ยวกับความไม่เท่าเทียมกันของโอกาสทางการศึกษา โดยเฉพาะการลอบคัดเลือกเข้าในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ปัญหาเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นที่ยอมรับถึงความสำคัญ และความจำเป็นของงานแนะแนวอาชีพ ดังนั้นนโยบายแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) บทที่ 3 หมวดที่ 2 ข้อ 9 (ทบวงมหาวิทยาลัย 2529: 12) ได้กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาเร่งปรับปรุงระบบการแนะแนวอาชีพและการจัดหางานแก่นิสิตนักศึกษา ตลอดจนการติดตามผลการปฏิบัติงานและการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา ถึงการดำเนินงานจัดบริการแนะแนวอาชีพว่า ในปัจจุบันการให้บริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยของรัฐในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์และประเภทในการให้บริการเป็นเช่นไร มีโครงสร้างในการดำเนินงานอย่างไร ประสบปัญหาหรืออุปสรรคอะไรบ้างในการดำเนินงาน เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์โครงสร้างและกระบวนการการดำเนินงานจัดบริการแนะแนวอาชีพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน สำหรับเป็นแนวทางในการปรับปรุงงานบริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในอนาคต นอกจากนี้ผู้วิจัยจะศึกษาถึงความต้องการบริการแนะแนวอาชีพของนิสิตนักศึกษา เกณฑ์และวิธีการคัดเลือกนิสิตนักศึกษาไป

ประกอบอาชีพของผู้บริหารหน่วยงานภาคเอกชน เพื่อนำมา เป็นแนวทางในการจัดบริการแนะแนว อาชีพให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของนิสิตนักศึกษา และตลาดแรงงานในปัจจุบัน ซึ่ง จะทำให้บริการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้นในการที่จะช่วยแก้ปัญหาผู้ยุ่ เปล่าทางการศึกษา การเลือกอาชีพที่ไม่เหมาะสมกับตนเอง และภาวะการว่างงานหลังจาก สำเร็จการศึกษา ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตและเป็นผลเสียต่อประเทศชาติ อีกด้วย.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดบริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยของรัฐ
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐ และนิสิตนักศึกษา เกี่ยวกับการ จัดบริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยของรัฐ
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐ กับนิสิตนักศึกษา เกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยของรัฐ
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารหน่วยงานภาคเอกชน เกี่ยวกับการรับนิสิต นักศึกษาหลังจากสำเร็จการศึกษาไปประกอบอาชีพ
5. เพื่อวิเคราะห์การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัย ของรัฐ
6. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการ จัดบริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัย ของรัฐ

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยจำกัดรับของรัฐที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 4 แห่ง คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 4 แห่งนี้ มีการจัดบริการและกระบวนการต่าง ๆ ของงานแนะแนวอาชีพสอดคล้องกับทฤษฎี เกี่ยว กับหลักสำคัญในการจัดบริการแนะแนวอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพของ ดับบลิว ที แพควัตต์ (W.T.

Packwood 1977: 368-421) ซึ่งเป็นนักการศึกษาที่เชี่ยวชาญงานด้านการจัดบริการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา ตลอดจนครอบคลุมตามที่ทบวงมหาวิทยาลัย (2530: 1-144) ได้กำหนดแนวคิด กระบวนการ และเทคนิคในการจัดบริการแนะแนวอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา อีกด้วย

ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีการจัดบริการแนะแนวอาชีพของดับบลิว ที แพควูด (W.T. Packwood 1977) เนื่องจากเป็นทฤษฎีที่แบ่งแผนงานในลักษณะสากล และดับบลิว ที แพควูด เป็นนักการศึกษาที่เขียนลักษณะงานบุคลากรกรณีศึกษาได้ละเอียด โดยเฉพาะได้เขียนเกี่ยวกับงานบริการแนะแนวอาชีพไว้อย่างละเอียด โดยมุ่งศึกษาเฉพาะ

1. สภาพปัจจุบันของการจัดบริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยของรัฐ ในปีการศึกษา 2531 ในเรื่องวัตถุประสงค์ของการจัดบริการ ประเภทของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ และการให้บริการแนะแนวอาชีพของนิสิตนักศึกษา
2. ความคิดเห็นของผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐ เกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยของรัฐ ในเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการจัดบริการแนะแนวอาชีพของมหาวิทยาลัย
3. ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา เกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยของรัฐ ในเรื่องประโยชน์ที่ได้รับจากการให้บริการแนะแนวอาชีพของมหาวิทยาลัย และเหตุผลในการใช้บริการและไม่ใช้บริการแนะแนวอาชีพของมหาวิทยาลัย โดยรวบรวมจากนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ในทุกคณะของสถานศึกษาทั้ง 4 แห่ง เนื่องจากนิสิตนักศึกษาดังกล่าวใกล้จบการศึกษา และมีการวางแผนอาชีพเพื่อเตรียมตัวประกอบอาชีพ จึงทำให้มีความรู้สึกคุ้นเคย มีโอกาสใช้บริการและมีความต้องการต่อบริการแนะแนวอาชีพ
4. ความคิดเห็นของผู้บริหารหน่วยงานภาคเอกชน เกี่ยวกับการรับนิสิตนักศึกษาหลังจากสำเร็จการศึกษาไปประกอบอาชีพ ในเรื่องเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกนิสิตนักศึกษาหลังจากสำเร็จการศึกษาไปประกอบอาชีพในหน่วยงานภาคเอกชน
5. วิเคราะห์การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยของรัฐ ในเรื่องวัตถุประสงค์ของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ ประเภทของการจัดบริการแนะแนวอาชีพ โครงสร้างการจัดบริการแนะแนวอาชีพ บุคลากร อาคารสถานที่และอุปกรณ์ และผลที่ได้รับจากการจัดบริการแนะแนวอาชีพ

คำจำกัดความของคำที่ใช้ในการวิจัย

การคัดบริการแนะแนวอาชีพ หมายถึง บริการที่มหาวิทยาลัยของรัฐจัดขึ้นเพื่อช่วยให้
นิสิตนักศึกษา รู้จักตนเอง มีความรู้เกี่ยวกับโลกของงานอาชีพในแง่ต่าง ๆ และสามารถตัดสินใจ
เลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง รู้จักเตรียมตัวประกอบอาชีพ ตลอดจนการปรับตัวเพื่อให้ประสบ
ความสำเร็จในการประกอบอาชีพ

มหาวิทยาลัยของรัฐ หมายถึง สถานศึกษาที่เป็นมหาวิทยาลัยจํากัดรับของรัฐ สังกัด
ทบวงมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์-
มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐ หมายถึง บุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งรองอธิการบดี
ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา หรือผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา หัวหน้ากองกิจการนิสิต
นักศึกษา หรือผู้ช่วยหัวหน้ากองกิจการนิสิตนักศึกษา หัวหน้างานบริการแนะแนวอาชีพ หรือ
ตำแหน่งอื่นที่รับผิดชอบงานบริการแนะแนวอาชีพ ในปีการศึกษา 2531

คณะ หมายถึง คณะวิชาต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยของรัฐที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร
ทั้ง 4 แห่งตามที่ระบุไว้ในขอบเขตของการวิจัย และคำจำกัดความของคำที่ใช้ในการวิจัย

นิสิตนักศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ที่ลง
ทะเบียนเรียนอยู่ในทุกคณะของมหาวิทยาลัยของรัฐทั้ง 4 แห่ง ประจำภาคปลาย ปีการศึกษา
2531

หน่วยงานภาคเอกชน หมายถึง บริษัทหรือห้างร้านขนาดใหญ่ที่ทำการติดต่อกับ
มหาวิทยาลัยทั้ง 4 แห่ง โดยผ่านกองกิจการนิสิตนักศึกษา เกี่ยวกับการรับสมัครนิสิตนักศึกษา
หลังจากสำเร็จการศึกษาไปประกอบอาชีพในปีการศึกษา 2531

ผู้บริหารหน่วยงานภาคเอกชน หมายถึง บุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหัวหน้าฝ่าย
บุคคล หรือตำแหน่งอื่นของหน่วยงานภาคเอกชนที่รับผิดชอบงานฝ่ายบุคคล ในปีการศึกษา 2531

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจาก การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ก่อให้เกิดประโยชน์ ดังต่อไปนี้คือ

1. ผู้บริหารมหาวิทยาลัยสามารถใช้ผลของการวิจัยที่เกี่ยวกับการดำเนินงานและปัญหาเกี่ยวกับการจัดบริการ แนะแนวอาชีพ ตลอดจนความคิดเห็นของผู้บริหารมหาวิทยาลัยของรัฐและนิสิตนักศึกษา เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงขยายงานบริการ แนะแนวอาชีพในมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อนิสิตนักศึกษามากยิ่งขึ้น
2. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารหน่วยงานภาคเอกชน ในการรับนิสิตนักศึกษาหลังจากสำเร็จการศึกษาไปประกอบอาชีพ จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนในการจัดบริการ แนะแนวอาชีพแก่นิสิตนักศึกษาได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย